

שיר השירים (23)

ואנווהו" ומרוחק מהבורא, הרי שכל מה שזוכה הוא לו, אינו שווה בעיניו, באשר את קרבתו יתברך מצפה ומבקש הוא כפי שהיה עמו בראשונה, ואת זאת אינו מוצא, וכפי שמוצאים אנו בתחילת שיר השירים, שמבקשת כנסת ישראל "ישקני מנשיקות פיהו", ומפרש רש"י: כבראשונה, כחתן וכלה. ויש לבאר ענין זה, בדרך משל.

משל למלך שבנו סרח והיה מתהולל עם פוחזים, החליט המלך לשולחו מאליו ואסר על בנו להיכנס לארמון, בנה הוא לו בית יפה ומינה לו שר מיוחד שידאג לכל מחסורו. הנה למתבונן מהצד, צריך בן המלך לשמוח על ביתו היפה, על כך שיש מי אשר דואג לכל מחסורו בעין יפה, אך אותו בן המלך אם לא יבכה את מר גורלו, אם לא יצטער על כך שאינו יכול לראות עוד את אביו ולבקש כל צרכיו מאתו, הרי לשוטה יחשב. ולא עוד, אלא שדוקא מה שרואה הוא שדאג המלך לכל צרכיו, דוקא הבית היפה, דוקא השר הממונה, הם הם שמצעים אותו יותר, באשר מזכירים הם לו את מה שהפסיד, את קרבת המלך.

הנמשל פשוט וברור הוא, אמנם היה לבני ישראל במדבר מן, באר וענן, דאג הקב"ה לכל צרכיהם, בעין יפה, בשפע, כל אשר רצו, הנעים את אכילתם במן, אך אכתי חסרו הם את הקרבה המוחלטת 'כחתן אל כלה', את ה"זה א-לי ואנווהו", ובשל כך כל מה שקבלו אינו שווה להם, ולא עוד אלא שכל שקיבלו יותר כך התעצבו יותר, שהרי בכך מראה להם הקב"ה את רוב טובו וחסדו מחד, ואת גודל הפסדם מאידך. ואם כן זהו שאמרו כנסת ישראל "בקשתיו ולא מצאתיו".

הגדה של פסח "שירת דוד"

עניני העולם הזה אינם אלא תעתוע

על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי בקשתי
ולא מצאתיו (ג. א.)

"על משכבי בלילות", בעת המנוחה והמרגוע, לפעמים יתעורר בלב האדם רעיון לבקש את שאהבה נפשו, את האמת. והנה כל עניני העולם הזה רק בדמיון יסודם, ומבחוץ יתראה ברק הנעים, אבל כש"בקשתי את שאהבה נפשי", דהיינו: לאחר החיפוש באור השכל היטב, "ולא מצאתיו", כי בעיקרם הבל המה, מעשים תעתועים, וכל חיי עולם הזה 'כצל עובר', כלומר: כמו הצל שאין לו מציאות עצמית אלא רק שלילת האור, וכשנראה צל מרחוק ידמה לנו כאילו יש בו ממש, אבל כשרק נתקרב אליו באור כנגדו, מיד, ונסו הצללים.

ספר כמוצא שלל רב "שיר השירים" בשם "שכיבי אור"

בשעת פטירתו, מתבררת לאדם האמת הנצחית

עד שיפנות היום ונסו הצללים (ב. יז)

המדרש (ב"ר, תחילת פרשה חיי שרה), מספר שבשעת פטירתו של ר' אבהו הראוהו שלושה עשר נהרות אפרסמון המעותדים לו בשכרו. בכה ואמר: "ואני אמרתי לריק יגעתי וכו'". רואים אנו, שכל הזמן היה שכרו מכוסה ונעלם ממנו, ומתי התגלה לו, בעת פטירתו. ולמה? משום שדקות ההרגשה לא תוכל להיווצר, עד שתוסרנה כל ההפרעות הגשמיות הגסות. זו כוונת הפסוק "עד שיפנות היום ונסו הצללים", צללי החומר העכור, אז התחילו לראות את אמיתות הנצחיות. ואולם, אל לו לאדם לחכות עד שינסו הצללים מאליהם. אם ידליק אור, יתפזרו הערפילים. ומהו האור הנפשי המגרש את הצללים? לימוד מוסר בהתפעלות.

ספר כמוצא שלל רב "שיר השירים"

עד שיפנות היום ונסו הצללים סב דמה לך דודי לצבי או לעפר האילים על הרי בתר (ב. יז)

מבקשת כנסת ישראל מהקב"ה ואומרת "עד שיפנות היום ונסו הצללים", עוד לפני שיסתיים היום, עוד קודם שינסו צללי ערב ויכבד עלינו עול הגלות המרה, וכבר נתייאש מן הגאולה, אנא "סב" חזור שנית לגאולנו. "דמה לך דודי לצבי או לעפר האילים", אתה דומה במרוצתך לצבי או לעופר האילים שהם קלי רגלים ואצים ורצים במהירות עצומה על ההרים הגבוהים. ואף אתה תמהר ותחיש גאולתנו ותוציאנו במהרה מאפילה לאור גדול. ותרים קרן עם ישראל, ותעלה להר ציון לשפוט את הר עשיו, ואז והיתה לה' המלוכה.

הגדה של פסח "שירת דוד"

על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי בקשתי
ולא מצאתיו (ג. א.)

והנה רש"י פירש על תקופת היות בני ישראל נזופים במדבר, וז"ל: על משכבי בלילות, בצר לי, שישבתי אפילה כל שלושים ושמונה שנה שהיו ישראל נזופים. בקשתיו ולא מצאתיו כי איננו בקרבכם כי לא נעלה בקרבך. והנה דבר פלא, שהרי גם כל אותם שלושים ושמונה שנים ראו בני ישראל השגחה פרטית ונפלאה מהבורא יתברך, הענן, המן והבאר, המשיכו לילך עמם, יום יום שעה שעה ראו הם ניסים מניסים שונים כדוגמת מאמר הכתוב: "שמלתך לא בלתה מעליך ורגליך לא בצקה זה ארבעים שנה", הכיצד אפשר לקרוא למצב שכזו "בקשתי ולא מצאתיו" אכן למדים אנו מהכא כי אחר שאדם זוכה להארת פנים שכזו מהבורא, אחר שזוכה הוא למצב של "לדבקה בו", של "זה א-ל

הפתחים, "את שְׁאֵהָבָה נִפְשֵׁי רְאִיתָם", כי הם אהוביו של הקב"ה ועליהם הוא משרה את שכינתו תמיד.

ספר כמוצא שלל רב "שיר השירים"

הלכה: כיבוד אב ואם

כתב השו"ע (יו"ד ס' ר"מ ס"ה): אבל חייב לכבדו בגופו וע"פ שמתוך כך בטל ממלאכתו ויצטרך לחזור על הפתחים. ודוקא דאית לכן מזונות לאיתזוני ההוא יומא, אבל אי לית ליה, לא מיחייב לבטל ממלאכתו ולחזור על הפתחים. בפסקים ותשובות (אות כג) כתב: דין זה למדו חז"ל מדהוקש כיבוד אב ואם לכיבוד הקב"ה (קידושין לב.), ושם נאמר "כבוד את ה' מהונך" והיינו שאף אם יש לבן הפסד של ביטול מלאכה ע"י שמכבד את אביו, חייב בכבוד אביו. וטעם הדבר שאם אין לבן מזונות לאותו יום פטור, משום שחיינו קודמים לחיי אביו, כמו שנאמר (ב"מ לג.) שלך קודם לכל אדם.

פסקים ותשובות

פתגם: הילדים לעולם אינם מכבידים הוריהם כשם שהשור אינו מתעייף מקרניו כי זה חלק ממנו.

ספר "אלף פתגם ופתגם"

סיפור: קדשי קדשים

עשיר קמצן, שנתבקש על ידי רבי מאיר שפירא לתרום לטובת ישיבת חכמי לובלין, נענה ראשו בשלילה ופסק: אין לי. כך? זקף רבי מאיר גבות עיניו בפתיעה: לא ידעתי כלל ועיקר, שאתה, קדשי קדשים. נשא הלה עינים תמהות ונבוכות. מיד הסביר לו רבי מאיר ואמר: מצינו במסכת חולין: ישראל קדושים הם, יש שרוצה ליתן ואין לו, ויש שיש לו ואינו רוצה. ואם אלה קדושים הם, הרי אתה, שאינך רוצה ליתן וגם איך לך, הנך קדשי קדשים.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף קיא)

מזל טוב לאשתי מלכה בת מרים

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאט. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

על משפכי בלילות בקשתי את שְׁאֵהָבָה נִפְשֵׁי בִקְשָׁתִי וְלֹא מִצָּאֲתִי. אָקוּמָה נָא וְאֶסֹבְכָה בְּעִיר בִּשְׁנָקִים וּבְרַחֲבוֹת אֲבִקְשָׁה אֶת שְׁאֵהָבָה נִפְשֵׁי בִקְשָׁתִי וְלֹא מִצָּאֲתִי. מִצָּאוֹנֵי הַשְּׁמָרִים הַסִּבְכִּים בְּעִיר אֶת שְׁאֵהָבָה נִפְשֵׁי רְאִיתָם: כִּמְעַט שֶׁעֲבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמִּצָּאֲתִי אֶת שְׁאֵהָבָה נִפְשֵׁי אֲחֻזָּתִי וְלֹא אֶרְפְּנִי. (ג. א-ב-ג-ד)

הרבי בונים מפשיסחא זצ"ל ביאר את הפסוקים כך: "על משפכי בלילות בקשתי את שְׁאֵהָבָה נִפְשֵׁי": האדם מטבעו רוצה לישון שינה מתוקה וכך להגיע להשגת הבורא יתברך. אזי ודאי "בִּקְשָׁתִי וְלֹא מִצָּאֲתִי", לא זו הדרך. ואם "אָקוּמָה נָא" ועוסק בתורה בלילות, ובימים "וְאֶסֹבְכָה בְּעִיר בִּשְׁנָקִים וּבְרַחֲבוֹת", לרדוף אחר הפרנסה, גם אז "בִּקְשָׁתִי וְלֹא מִצָּאֲתִי". רק כאשר "כִּמְעַט שֶׁעֲבַרְתִּי מֵהֶם", זנחתי כל עניני העולם הזה והבליו, ועסקתי ביום ובלילה בתורה ובעבודת ה', רק אז "שֶׁמִּצָּאֲתִי אֶת שְׁאֵהָבָה נִפְשֵׁי", ואז "אֲחֻזָּתִי וְלֹא אֶרְפְּנִי". ומתוך האור "הגדה של פסח"

בדיקה עצמית: על מה אתה חושב כשאתה מתעורר על משפכי בלילות בקשתי את שְׁאֵהָבָה נִפְשֵׁי בִקְשָׁתִי וְלֹא מִצָּאֲתִי. (א.ג.)

אם נפשך לדעת אם האמת אתך, תוכל לדעת זאת ולבחון את נפשך, וזה נסיון גדול לכל איש הישראלי בעת ששוכב על מטתו ונתעורר משנתו, לאן פונה מחשבתו במשקל ראשון: אם נופל במחשבתו מחשבות של משא ומתן ושאר צרכיו הגשמיים, מסתמא ליבו חסר וריקן מכל טוב ומחשבותיו מעורבות בהבלי העולם, ויבין מזה פחיתת ערכו וגנות מדותיו. לאפוקי מי שיש לו נשמה טהורה תיכף שנתעורר משנתו מחשבה ראשונה העולה על רוחו לחשוב מרוממות אלקות. וזה נרמז בפסוק: "על משפכי בלילות בקשתי את שְׁאֵהָבָה נִפְשֵׁי", כלומר, משם יכול לדעת בחינת נפשו לאן פונה, אם למחשבות קדושות או להיפך. פסוק זה רומז לנו כי מחשבות ליבו של האדם אשר חושב על משכבו בלילות מראות על נטייתו של האדם מראשית הבוקר, ועל דרך זו אפשר להסביר גם את הכתוב: קדש לי כל בכור, כלומר "כל בכור" המחשבה הראשונה מהשכמת הבוקר, צריך להפנותה לעניינים שבקדושה.

ספר כמוצא שלל רב "שיר השירים"

על משפכי בלילות בקשתי את שְׁאֵהָבָה נִפְשֵׁי בִקְשָׁתִי וְלֹא מִצָּאֲתִי....מִצָּאוֹנֵי הַשְּׁמָרִים הַסִּבְכִּים בְּעִיר אֶת שְׁאֵהָבָה נִפְשֵׁי רְאִיתָם. (ג. א-ג.)

ידוע שהקב"ה משתמש דוקא בכלים שבורים, כמו שנאמר "אשכון את דכא ושפל רוח", וכן נאמר "קרוב ה' לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע", ואף כאן אומר הפסוק: "בִּקְשָׁתִי אֶת שְׁאֵהָבָה נִפְשֵׁי", שתהיה מנוחתו עלי, אולם "בִּקְשָׁתִי וְלֹא מִצָּאֲתִי", ולמה? מפני חטא הגאווה הנמצא אצל רוב בני האדם. אולם "מִצָּאוֹנֵי הַשְּׁמָרִים הַסִּבְכִּים", כלומר: העניים המחזרים על

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr